

3 Bestaand beleid c.q. kader

Het actualisatieplan 6 Omgevingsvisie en het actualisatieplan 5 Omgevingsverordening vinden hun basis in:

- De Omgevingsvisie;
- De Omgevingsverordening;
- De Omgevingsagenda, zoals neergelegd in de Statenbrief *Van Omgevingsvisie naar uitvoering* (PS2014-659);
- Het Coalitieakkoord *Ruimte voor Gelderland* (PS2015-285);
- Het voorbereidingsbesluit van 30 augustus 2017 (PS2017-510).

4 Argumenten/afwegingen/risico's

1. De voortgang van de vervolgonderzoeken naar veehouderij en de gezondheid van omwonenden

Maandag 27 november jl. is bekend geworden welke vervolgonderzoeken Veehouderij en Gezondheid Omwonenden momenteel lopen. Deze informatie zal zeer binnenkort ook met de Tweede Kamer worden gedeeld.

Als provincie Gelderland zijn wij vertegenwoordigd in de begeleidingsgroep, naast de ministeries van LNV, IenW en VWS, de provincies Brabant, Overijssel, Limburg en de LTO (Vakgroep geitenhouderij). Het gaat om de volgende vervolgonderzoeken:

- Update van de gegevens van huisartspraktijken in het VGO-gebied voor de jaren 2014-2016, gericht op het vaststellen van het (effect-)risico op longontsteking voor omwonenden van geiten- en pluimveehouderijen. Dit onderzoek is al gestart en wordt uitgevoerd door het NIVEL i.s.m. het IRAS. Naar verwachting is in maart 2018 bekend of het eerder gevonden verband zich voortzet in de jaren na 2013; in juni 2018 volgt het eindverslag;
- Analyse van huisartsgegevens in gebieden met geitenhouderijen in Gelderland en Overijssel over 2014-2016. Onderzocht wordt of het gevonden verband zich ook op dezelfde wijze in onze provincie én in Overijssel voordoet. Het onderzoek start naar verwachting in december 2017, resultaten worden opgeleverd eind 2019;
- Literatuuronderzoek naar de mogelijke oorzaken van de longontstekingen, waarbij wordt ingezoomd op pathogenen in relatie tot mest en mestcompostering. Ook wordt bij bestaande geitenbedrijven een analyse naar mogelijke bijzonderheden op het gebied van de gezondheid van omwonenden verricht op basis van gegevens van de Gezondheidsdienst. Gereed in maart 2018;
- Nader onderzoek naar de oorzaken van longontstekingen, via o.a. patiëntenonderzoek door huisartsen (prospectieve diagnostiek en analyses microbiomics en retrospectieve analyse naar diagnostiek van eerdere patiënten), onderzoek naar geitenhouders en werknemers, onderzoek op geitenbedrijven naar managementgerelateerde risicofactoren en circulerende pathogenen bij geiten. Deze onderzoeken starten volgend jaar. In december 2017 wordt hierover overlegd met de LTO. Eerder is gesteld dat dit onderzoek minimaal een jaar gaat duren.

Rond de jaarwisseling wordt er nog een advies van de Gezondheidsraad naar aanleiding van de VGO-onderzoeken verwacht.

Zodra relevante resultaten uit deze onderzoeken bekend zijn, zeggen we u toe deze zo snel mogelijk te bespreken met de bestuurders van gemeenten met veel geitenhouderijen, de GGD-en en de LTO en uw Staten hierover te informeren.

Als de onderzoeksresultaten aanleiding geven om de Omgevingsverordening aan te passen, zullen we deze wijzigingen in gang zetten. Omdat wijziging de nodige proceduretijd vergt (voorbereiding,

tervisielegging, hoorzitting, vaststelling door Provinciale Staten), stellen wij voor de wijzigingen terugwerkend vanaf de opsteldatum in te laten gaan.

Wellicht nog ten overvloede: door de GGD-en in Gelderland zijn de VGO-2-resultaten toegepast op de Gelderse situatie. We hebben u dit bericht aangeboden via PS2017-532. Het aantal geschatte extra gevallen van longontsteking per jaar door geitenhouderijen binnen de Gelderse populatie bedraagt gemiddeld 620. Het normale voorkomen van longontsteking in Gelderland binnen dezelfde blootgestelde populatie bedraagt ca. 6.000 gevallen per jaar. Het aantal *extra* gevallen in Gelderland bedraagt binnen de blootgestelde populatie ca. 10%. Dat is meer dan de 5,4% die gevonden is in het Brabantse VGO-gebied. De oorzaak ligt in de aanwezigheid van meer woningen in het 2 km gebied rond geitenhouderijen in Gelderland.

2. De horizonbepaling

Met een horizonbepaling kunnen wij regelen dat het uitbreidingsverbod na verloop van tijd ophoudt te werken, tenzij de werkingsduur wordt verlengd.

Wij delen uw opvatting dat daarmee meer duidelijkheid wordt gecreëerd naar de geitenhouders. Ook legt zo'n bepaling enige druk op de voortgang van de onderzoeken. Gelet op de verwachte looptijd van de onderzoeken stellen wij voor om de looptijd te beperken tot drie jaar na ingangsdatum, tot 1 januari 2021. U treft hiertoe een aangepast ontwerpbesluit aan.

Mocht het onverhoopt zo zijn, dat onderzoeksresultaten niet binnen drie jaar gereed zijn dan wel geen aanleiding geven het uitbreidingsverbod op te heffen, dan kunnen wij de looptijd verlengen in een dan lopende actualisatie van de Omgevingsvisie en -verordening.

3. De implementatiebepaling

Wij delen de opvatting van leden van de commissie RLW, dat het niet nodig is dat gemeenten worden verplicht het bestemmingsplan binnen twee jaar in overeenstemming te brengen met de verordening voor wat betreft de geitenhouderijen. Momenteel kent de verordening een verbod via rechtstreeks werkende regels. Overigens is ook daarmee de gemeente bevoegd gezag, ondanks dat zij het bestemmingsplan nog niet hebben aangepast.

De hoop is er op gericht dat de onderzoeksresultaten leiden naar maatregelen, die getroffen kunnen worden om de gezondheidsrisico's voor omwonenden te verlagen. Dat betekent dan mogelijk, dat niet alleen het lopende verbod op uitbreiding kan worden ingetrokken, maar ook een gewijzigde verordening opgesteld moet worden die ziet op implementatie van die maatregelen. Maar wellicht zijn daartoe ook andere sporen dan het ruimtelijke geschikt. Wij hebben daarom het ontwerpbesluit aangepast, zodanig dat de implementatieverplichting vervalt.

4. Stalruimte vergroten onder gelijkblijvend aantal dieren

Wij handelen uit voorzorg voor de gezondheid van omwonenden. Uw Staten vragen in hoeverre het vergroten van een dierenverblijf bij een gelijkblijvend aantal geiten (op basis van de legale vergunning), bijvoorbeeld met het oog op dierenwelzijn, strijdig is met het doel van de verordening van het beschermen van omwonenden tegen een verhoogd risico op longontsteking. Om die reden wordt dit immers verboden. Ook zijn voorbeelden genoemd van stalvergroting met toepassing van luchtkwaliteitverbeterende technieken, die de emissie van ammoniak, geur en fijnstof verlagen.

Het probleem is dat niet duidelijk is waar de ziekteverwekkers vandaan komen en welke aspecten in de bedrijfsvoering daarbij doorslaggevend zijn. Dat alles wordt nu onderzocht. Zo is de kans aanwezig dat luchtkwaliteitverbeterende technieken geen effect hebben op de hoeveelheid pathogenen. Zolang dit niet helder is, is het de vraag of het slim is investeringen in gebouwvergroting te doen, want het vergroten van de staloppervlakte zou kunnen leiden tot meer emissies van ziekteverwekkers.

Vanwege het gezondheidsbelang weegt voor ons het voorzorgsbeginsel zwaarder dan de mogelijk gewenste investeringen van een aanvrager. Omdat op afzienbare termijn nieuwe onderzoeksresultaten verwacht mogen worden, heeft een tijdelijke voortzetting van het vergrotingsverbod onze voorkeur.

5. *Ontwikkeling van dicht- naar dunbevolkte plattelandsgebieden*

In de Brabantse verordening is een regeling opgenomen, die ontwikkelingen voor geitenhouderijen mogelijk maakt van dicht- naar dunbevolkte gebieden. Wij zien daarvan af. Reden daarvoor is, dat er in Gelderland geen gebieden zijn zonder omwonenden in een zone van twee kilometer rond een geitenhouderij. Verplaatsing van de ene locatie zou weliswaar daar tot het verlagen van het risico leiden, maar leidt tot verhoging van de risico's voor omwonenden op de andere locatie. Wij vinden de gezondheidsrisico's van alle omwonenden van belang en willen geen onderscheid maken tussen omwonenden in dicht- versus dunbevolkte gebieden gedurende de looptijd van de verordening.

6. *Geitenhouderijcasussen in de gemeenten Apeldoorn en Lingewaard*

Enkele fracties hebben gevraagd een uitzondering te maken voor twee geitenhouderijen (Bloemenkamp 5, Beemte-Broekland (Apeldoorn) resp. Angerensestraat 38 te Gendt (Lingewaard)), waarvan de aanvraag voor uitbreiding ruim voor de datum van het voorbereidingsbesluit (30 augustus 2017) bij de gemeente was ingediend.

Deze aanvragen zijn door de doorlooptijd van de lokale besluitvorming ingehaald door het Voorbereidingsbesluit en liggen nog steeds voor bij de betrokken gemeenten ter besluitvorming.

In beide aanvragen is de gevraagde uitbreiding niet mogelijk op grond van het vigerende bestemmingsplan, ook al verschilt de casus wat betreft historie. Aanvragen die een afwijking van het vigerende bestemmingsplan vergen, vallen niet onder het overgangsrecht; dat is opgenomen in de voorgenomen wijziging van de Omgevingsverordening. In deze gevallen is namelijk geen sprake van bestaande rechten, omdat de uitbreiding niet past in het vigerende bestemmingsplan. Vanwege het huidige voorbereidingsbesluit en vanwege het voorstel om de Omgevingsverordening daarmee in overeenstemming te brengen, kan de gemeente het bestemmingsplan niet aanpassen.

Hoe vervelend ook voor de betrokken geitenhouders: beide casussen rechtvaardigen geen uitzondering op het generieke verbod op uitbreiding en op het generiek geformuleerde overgangsrecht.

Een eventuele uitzondering voor deze casussen zou bovendien leiden tot een forse groei van het aantal geiten en daarmee feitelijk de werking van het voorbereidingsbesluit goeddeels te niet doen.

Voor deze ondernemers geldt, net als voor de andere in de zienswijzen en tijdens de hoorzitting genoemde gevallen, dat de gewenste uitbreidingen opgeschort worden in afwachting van de uitkomsten van het nadere onderzoek. Bij voortschrijdend inzicht over de oorzaken van het verhoogde risico op longontsteking kan onder bepaalde voorwaarden wel worden meegewerkt aan de beoogde investeringen. Zoals onder punt 1 al aangegeven, zullen wij op basis van die inzichten en zodra dit kan, met terugwerkende kracht de Omgevingsverordening wijzigen waardoor deze aanvragen alsnog in behandeling kunnen worden genomen.

5 Financiële consequenties

Het gaat hier uitsluitend om een beleidsmatige actualisatie (in tekst en kaart). Daarom voorzien wij geen financiële consequenties.

Deze actualisatie gaat in op nieuwvestigingen en uitbreidingen en heeft geen effect op bestaande geitenhouderijen. Dat betekent dat er naar onze mening geen sprake kan zijn van opgelopen schade voor de sector. Wanneer iemand desondanks meent schade te lijden door het voorstel, kan deze een tegemoetkoming vragen. Een tegemoetkoming kan alleen worden toegekend binnen de door afdeling 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening gestelde kaders.

Klimaat

De voorliggende actualisaties van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening hebben naar verwachting een neutraal effect op het klimaat. De actualisatie van het beleid voor geitenhouderijen bevriest de huidige situatie tijdelijk. De mogelijkheden voor de bouw van nieuwe geitenstallen, of uitbreiding van bestaande geitenstallen, worden door voorliggende actualisatie immers bevroren.

6 Proces en evaluatie

Op 13 december 2017 liggen de actualisatieplannen ter besluitvorming aan u voor. Bekendmaking van uw besluit zal plaats vinden o.a. in de Staatscourant en het Provinciaal blad.

De actualisaties zullen per 1 januari 2018 in werking treden.

Wij geven u in overweging te beslissen conform bijgevoegd gewijzigd ontwerpbesluit.

Arnhem, 5 december 2017 - zaaknummer 2017-012713

Gedeputeerde Staten van Gelderland
J. Markink - plv. Commissaris van de Koning
P.G.G. Hilhorst - secretaris

Bijlagen:

- Gewijzigd ontwerpbesluit Omgevingsverordening 5 (geitenhouderijen)
- Toelichting Gewijzigd ontwerpbesluit Omgevingsverordening 5 (geitenhouderijen)
- Aangepaste Actualisatieplan 6 Omgevingsvisie (geitenhouderijen)
- Aangepaste Actualisatieplan 5 Omgevingsverordening (geitenhouderijen)